

Зоран Кесић¹

ИСПИТИВАЊЕ СТАВОВА СТУДЕНАТА КРИМИНАЛИСТИЧКО-
ПОЛИЦИЈСКЕ АКАДЕМИЈЕ О ПРИВАТНОМ ПОЛИЦИЈСКОМ
ДЕЛОВАЊУ

Сажетак: Због константног усавршавања извора и облика угрожавања са једне, и немогућности државе да заштити све потенцијалне објекте напада са друге стране, опасност по живот и имовину грађана се вишеструко увећала. Као једно од решења несклада између нивоа заштите која је појединцима потребна, у односу на онај ниво који нуди држава, појављује се тзв. „приватно полицијско деловање“ оличено у спровођењу приватног обезбеђења и приватне истражитељске (детективске) делатности. Ипак, деловање приватних субјеката у областима за које је традиционално била надлежна полиција отвара врата велике полемике, а утврђивање природе односа између јавног и приватног полицијског деловања постаје једна од најактуелнијих тема за истраживање у склопу полицијско-безбедносних наука. У овом раду представимо резултате испитивања ставова студената Криминалистичко-полицијске академије о приватном полицијском деловању, природи односа са полицијом и могућностима сарадње у поступању ова два сектора.

Кључне речи: приватно полицијско деловање, полиција, приватни сектор безбедности, испитивање, студенти Криминалистичко-полицијске академије.

¹ Асистент-приправник, Криминалистичко-полицијска академија, Београд.

ПОЈМОВНО ОДРЕЂЕЊЕ ПРИВАТНОГ ПОЛИЦИЈСКОГ ДЕЛОВАЊА

Данашње постмодерно друштво, кога одликује висок степен развоја и нагле измене социјалне и економске структуре, суочава се са константним усавршавањем и модернизацијом извора и облика угрожавања личне и имовинске сигурности грађана. У таквим условима исконска потреба човека за задовољењем осећаја сигурности условила је пораст захтева за услугама које традиционално пружају државни органи, пре свих полиција. С обзиром да такво стање неминовно доводи до преоптерећења државног буџета, због чега трпе социјална давања, пореска политика и национална економија, у размишљању многих теоретичара преовладава мишљење да пружање безбедносних услуга треба да регулише тржиште.

Оваквим трендовима тежи се сужавању послова полиције и све већем делегирању одговорности, чиме се настоји ограничити монопол државе, која је, путем полиције и других органа формалне социјалне реакције, преваходно обављала делатност контроле криминалног понашања. Неки аутори овај процес означавају као „*приватизацију послова безбедности*“. Други, пак, сматрају да је израз „приватизација“ неодговарајући, образлажући како се полицијски послови не могу приватизовати, већ се део њихове надлежности може само поверити недржавном сектору на извршавање. Због тога се у литератури срећемо и са изразима као што су „реструктурирање“ или „мултилатерализација“ полицијског деловања (в. Кешетовић, 2004: 227-244).

Чињеница је, међутим, да је учешће недржавних субјеката у полицијском раду проширило његову границу. С тим у вези, многи аутори сматрају да израз „**полицијско деловање**“ (*e. policing*) не треба везивати искључиво за функцију државне полиције, која по њима представља само један сегмент полицијског рада схваћеног као шири друштвени процес.² Због то-

² Тако нпр. британски аутор Button (2002:6) полицијско деловање одређује као социјалну функцију која доприноси одржању појединачног социјалног реда (и мира), а коју врше бројне различите институције, установе и органи. По њему, полицијско деловање подразумева оне активности које имају за циљ да осигурају безбедност социјалног реда у одређеној средини, и то мерама и активностима које су примерене тако постављеном циљу. У том смислу, полицијско деловање се разликује од много ширег концепта социјалне контроле, који укључује готово све што доприноси (индиректно и директно) одржању, односно произвођењу социјалног реда, као што је утицај породице, школе, медија итд. У литератури се, иначе, израз „*policing*“ користи за објашњење различитих процеса. Тако нпр. Grabosky (1999:5) за скуп активности цивила у полицијском раду користи термин „трећи део полицијског рада“ (*e. third party policing*), док Stenning и Shearing (1980:220-248) за учешће приватних компанија и разних недржавних организација у контроли криминалног понашања користе термин „сиви полицијски рад“ (*e. grey policing*). Такође, ова два аутора за процес поновног оживљавања и

га све већи број аутора говори и о тзв. **приватном полицијском деловању** (*e. private policing*).

У литератури су заступљени веома различити приступи у одређењу овог појма (v. Jones and Newburn, 1998; Johnston, 1999, Loader, 2000; Bayley and Shearing, 2001; Button, 2002; Murray и McKim, 2003; John, 2005. итд.). Ипак, већина аутора сматра да у његов садржај треба уврстити само оне функције које су најближе полицијским. У том смислу, приликом дефинисања приоритет се даје приватном обезбеђењу и приватној истражитељској (детективској) делатности, у литератури познатим под заједничким називом **приватни сектор безбедности** (у даљем тексту ПСБ). Међутим, значајан број аутора у овај појам убрајају и специфичне облике деловања **грађана**, као што су суседско надзирање, патроле грађана и сл.

На основу тога можемо закључити да се у литератури разликују два основна приступа дефинисању приватног полицијског деловања, шире и уже. Према **ширем одређењу** приватно полицијско деловање би се могло дефинисати као *органовано деловање добровољној и комерцијално усмереној недржавној особља, чије примарне делатности укључују заштити личне и имовинске сигурности грађана*. Тако дефинисано приватно полицијско деловање сачињавају три кључне компоненте и то: 1) полицијско деловање грађана; 2) приватно обезбеђење и 3) приватна истражитељска (детективска) делатност.

Посматрано у **ужем смислу**, приватно полицијско деловање би могли дефинисати као *скуп њравно утемељених делатности, професионалној њиња, ван оквира надлежности државних органа, које су организоване ради њружања одређених услуга заштити личне и имовинске сигурности грађана*. У овако одређен појам спадају: 1) *уговорно обезбеђење* – делатности приватних предузећа и агенција специјализованих за пружање услуга физичко-техничког обезбеђења на уговорној основи; 2) *унуђрашње (сојсјивено) обезбеђење* – делатности служби обезбеђење унутар приватних компанија и предузећа и 3) *ђриватна истражитељска делатности*.

У раду ћемо приоритет дати приватном полицијском деловању схваћеном у **ужем смислу** и то превасходно због тога што су надлежност и организација овог сектора по многим карактеристикама ближи полицији него поступања обичних грађана. Наиме, полицијски рад представља занимање (професију) припадника ПСБ, док је грађанима то само добровољни задатак. Такође, постојање правних прописа, специјална обука за примену

пораст облика приватног обезбеђења крајем 60-их и почетком 70-их година прошлог века користе израз „тиха револуција у полицијском деловању“ (*e. quiet revolution in policing*), јер се, по њима, све већи раст улоге приватног сектора безбедности одвија без много уплитања са стране и без сарадње са државом.

овлашћења, поседовање службене легитимације, ношење униформе итд. усмеравају припаднике ПСБ на коришћење легалних права, док већина грађана није упозната чак ни са основним процедурама полицијског рада.

РЕЗУЛТАТИ РАНИЈИХ ИСТРАЖИВАЊА ПРИВАТНОГ ПОЛИЦИЈСКОГ ДЕЛОВАЊА

Иако приватно полицијско деловање у неким земљама већ традиционално заузима значајно место у контроли криминалитета, пораст научног сагледавања ове појаве у свету бележи се тек у последњим деценијама прошлог века. У почетку су се истраживања углавном ограничавала на „западни свет“, што је и логично, јер овај феномен вуче корене управо са тих подручја, пре свега из Велике Британије и САД. Истражујући ову област научници су обично настојали да сагледају специфичности „**индустрије приватног обезбеђења**“ (*e. industry of private security*)³, усмеравајући пажњу на утврђивање њене величине и обима пословања.⁴

³ Први пут овај термин је употребио норвешки криминолог Nils Christie у књизи „*Контрола криминалитета као индустрија*“ указујући да приватне компаније за заштиту представљају једну од најпрофитабилнијих делатности у модерном грађанском друштву (Игњатовић, 2008:12).

⁴ Тако су нпр. Cunningham и Taylor (1985:5) проценили да у САД приближно 3 припадника приватног обезбеђења долазе на сваког полицајца, Cambell и Reingold (1994:6) наводе како је у Канади тај однос 2:1, Reynolds и Wilson (1997:219-232) сматрају да тај однос у Аустралији износи 1,5:1, док Button (2007:109-128) наводи како је на подручју Велике Британије однос 1,2:1. За разлику од ових истраживача, литвански аутор Kalesnykas (2003:21-37) је посматрао број припадника приватног обезбеђења у односу на 100.000 становника, на основу чега је добио следеће показатеље: Немачка - 217, Шведска - 184, Луксембург - 201, Данска - 193, Велика Британија - 273 припадника. Током 80-их година прошлог века спроведена је опсежна студија стања у америчкој индустрији. Као резултат истраживања, 1985. године је објављен *Hallcrest-ов извештај I: Приватно обезбеђење и полиција у Америци*. Према наводима из овог извештаја 1.1 милион људи било је запослено у приватном обезбеђењу, а скоро 22 милијарде US\$ је потрошено за приватно обезбеђење. Као допуна овог истраживања, 1990. године је објављен *Hallcrest-ов извештај II: Трендови приватног обезбеђења 1970-2000*. у ком је наведено да је потрошња за приватно обезбеђење 1990. године порасла на 52 милијарде US\$, да је број запослених достигао цифру од 1.5 милиона, чиме је однос броја припадника између приватног обезбеђења и државне полиције износио приближно 3:1 (v. Cunningham, Strauchs and van Meter, 1991). Са друге стране, канадски аутор Papp (2003) је, за потребе истраживања приватног полицијског деловања у Квебеку, користио званичне податке Министарства унутрашњих послова, према којима је обим пословања у периоду између 1982. и 1995. године порастао са 500 милиона на милијарду канадских долара, док је у 2003. години достигао суму од 1,5 милијарде долара. Подаци објављени од стране Министарства указују да је укупан број агенција за обезбеђење, које поседују дозволу за рад, у периоду између 1973. и 2002. године порастао са 96 на 233. У сагледавању обима пословања индустрије приватног обезбеђе-

Међу ретким истраживањима приватне детективске делатности издвајамо оно које су током 90-их година прошлог века на подручју Велике Британије спровели Gill и Hart. Истраживање је имало двојак циљ. Први, да се скупе општи подаци о броју приватних истражитеља, њиховој професионалној биографији и образовању, врстама активности и коришћеним методама, најчешћим клијентима, ценама њихових услуга и њиховом укупном годишњем обрту капитала. Други, да се обезбеде контакти са испитаницима и да се подстакне њихово даље учешће у детаљнијим истраживањима о овој теми (v. Gill and Hart, 1997:549-566).

За разлику од истраживања на подручју земаља са деценијском традицијом у постојању приватног полицијског деловања, у постсоцијалистичкој Европи се, све до краја прошлог века, аутори фокусирају на државу и **јавно полицијско деловање** (*e. public policing*). Међутим, под снажним утицајем либерализације државне политике и својинске трансформације, која је започета 90-их година прошлог века, да би кулминацију доживела преласком у нови миленијум, потреба за реструктурирањем полицијског деловања се бележи и у тзв. „земљама у транзицији“. Тада се иначе и примећује тренд повећања, пре свега, приватних предузећа за пружање услуга обезбеђења у овим земљама, чиме и научно сагледавање проблематике приватног полицијског деловања и дефинисање његовог места и улоге у контроли криминалитета добија све више на значају.⁵

Код јужнословенских народа истраживање приватног полицијског деловања нарочито је изражено на подручју Републике Словеније, где је у току протекле деценије организовано неколико научних саветовања и стручних скупова посвећених овој проблематици.⁶ У последњих пет годи-

ња на подручју Европске уније незаобилазан је извештај „Конфедерације европских безбедносних система“ (*e. Confederation of European Security System – CoESS*) из 2002. године, према којем у 24 земље чланице ове организације послује чак 27.318 приватних безбедносних компанија, које запошљавају скоро 1.200.000 људи (v. Final report of a project for CoESS/UNI Енгора, 2002).

⁵ Истражујући ову појаву у Литванији Kalesnykas је утврдио да су прва два приватна предузећа за пружање услуга обезбеђења лица и имовине основана 1994. године, да би 1998. њихов број порастао на 44. Према подацима из јула 2001. године, ПСБ у овој држави је имао 7.365 припадника, тј. око 75 припадника на 100.000 становника. Како истиче овај аутор, приватна предузећа специјализована за пружање услуга обезбеђења углавном се ангажују на заштити станова и кућа – 39,19%, пословних просторија – 17,04%, личности 0,16%, пословних и технолошких тајни 0,51% и финансијских институција, њихових огранака и удружења 0,59%. Структурна одељења приватних компанија, тј. сопствено обезбеђење углавном организују банке (59,72%), индустријске компаније (11,31%), остале компаније (6,24%), институције за забаву (0,47%) и појединци – физичка лица (0,71%), (v. Kalesnykas, 2003:21-37).

⁶ Овом приликом истичемо емпиријску студију коју је крајем 90-их година прошлог века спровео словеначки аутор Меško са сарадницима. Резултати су показали

на и у Србији се бележи све већа заступљеност систематских и монографских дела, чланака и реферата са научних саветовања из области приватне безбедности. Таквом тренду нарочито је допринело писање Миће Бошковића, Милана Милошевића, Душана Давидовића, Желимира Кешетовића, Зорана Кековића, Горана Матића, Горана Мандића и других наших аутора чији радови се налазе у попису коришћене литературе. Када је реч о истраживању приватног полицијског рада на подручју Републике Србије, скрећемо пажњу на резултате упоредног приказа ПСБ на подручју Југоисточне Европе у склопу ког је обрађено и стање у нашој земљи.⁷

Ипак, већина наших аутора бави се превасходно проучавањем приватног обезбеђења, док су други облици приватног полицијског рада (приватно истражитељско деловање и полицијско деловање грађана) поприлично занемарени. Самим тим је литература из ових области оскудна, а стручна јавност ускраћена у сагледавању егзактних показатеља и могућности вредновања успешности деловања грађана и приватних истражитеља у контроли криминалног понашања. Додајући томе да ПСБ на подручју Србије делује већ више од десет година у својеврсном правном вакууму, са свим последицама које такво стање носи са собом, проблем се још више усложњава, а значај научног истраживања те проблематике добија на актуелности.

РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА СТАВОВА СТУДЕНАТА КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКЕ АКАДЕМИЈЕ О ПРИВАТНОМ ПОЛИЦИЈСКОМ ДЕЛОВАЊУ

Деловање ПСБ у областима за које су традиционално били надлежни полицијски службеници отвара врата велике полемике. Grabosky (1999:5) скреће пажњу на актуелне трендове у полицијском деловању, који се крећу у правцу: 1) удруживања јавних и приватних истрага; 2) циркулације персонала између приватног и јавног сектора; 3) изнајмљивања или предаје одређених овлашћења приватном сектору и 4) ангажовања полиције од стране приватних лица. Оваква пракса је у многим државама условила

огромне препреке у разумевању између припадника полиције и ПСБ, а да се стање неће битније променити у будућности види се из ставова студената Полицијске академије, чије испитивање је такође спроведено у склопу ове студије (v. Meško, Nalla and Sotlar, 2005:133-144).

⁷ v. SALW and Private Security Companies in South Eastern Europe: A Cause or Effects of Insecurity, South Eastern Europe Clearinghouse for the Control of Small Arms and Light Weapons (SEESAC) – in: Димитријевић И. (ed.): Упоредни приказ приватног сектора безбедности у Југоисточној Европи (превод), Клуб студената Факултета безбедности, Београд, 2006.

бројне административне и функционалне проблеме у координирању рада између јавног и приватног сектора. Управо је због тога утврђивање природе односа између полиције и ПСБ постало једна од најактуелнијих тема за истраживање у склопу полицијско-безбедносних наука. У досадашњим истраживањима овог проблема утврђено је да природа односа између јавног и приватног полицијског деловања умногоме зависи од индивидуалне перцепције и личних искустава припадника полиције и ПСБ. Њихови ставови се крећу од хармоничног међуделовања до тоталне негације заједничког опстанка.⁸

С обзиром да ће садашњи студенти Криминалистичко-полицијске академије чинити окосницу руководства српске полиције у будућности, испитивање њихових ставова о ПСБ и односу са полицијом може делимично осликати стање ове проблематике у будућем периоду. Конкретно истраживање се заснивало на примени технике испитивања – анкета, којом смо настојали утврдити ставове испитаника о ПСБ и могућностима сарадње између полиције и ПСБ.

ПОДАЦИ О ИСПИТАНИЦИМА

Проучавану популацију сачињава 197 студената и 69 студенткиња или, прецизније, по годинама студија: 105 студената друге године, 82 студента треће године и 79 студената четврте године Криминалистичко-полицијске академије.⁹ Када је реч о завршеној средњој школи, утврђено је да је 75 студената завршило Средњу школу унутрашњих послова (СШУП), 84 гимназију, 41 техничку (електро, машинска и сл.), 31 економску и 35 остале средње школе (медицинску, пољопривредну итд.).

⁸ Bailey (1989:524) сматра да се веза најчешће кида услед недостатка обостраног поштовања у коме већином предњачи полиција. Разлог полицијске недмености овај аутор тражи у ставу по коме они себе виде као традиционалну, добро истренирану и мотивисану групу професионалаца, што се не може рећи за „њихову нерођену браћу“. Миггау и МсКим (2003:635-646) истичу како нарушавању односа највише доприноси чињеница да већина држава не захтева квалификације сличне полицијским за припаднике ПСБ. Раздор и проблеми делом потичу од озбиљног неразумевања за обостране мисије и функције, јер већина установа приватног сектора не укључује инструкцију или оријентацију у тренирању регрута за кооперативни рад. Тиме се, по речима ових аутора, спречава значајна, ефективна сарадња и координација између две групе у неким јурисдикцијама.

⁹ Студенте прве године нисмо анкетирали због тога што се, према наставном плану и програму КПА, научне дисциплине, које су у непосредној вези са предметом овог истраживања, изучавају тек од друге године студија. Самим тим, студенти прве године нису упознати са кључним категоријама конкретног испитивања.

Интересантан је податак према коме од 266 анкетираних студената њих 79 имају претходно искуство на пословима безбедности. Од тог броја, њих 57 је радило у полицији до 5 месеци (одрадили су део приправничког стажа од завршетка СШУП до почетка школске године на Полицијској академији), 15 испитаника је радило у полицији до 2 године, а 2 испитаника преко 2 године. Четири испитаника, који су завршили друге (цивилне) средње школе, навели су како имају претходног радног искуства у ПСБ на пословима обезбеђења објеката (банке, пословни објекти, угоститељски објекти и сл.). Међутим, они нису прецизирали колико је трајало њихово ангажовање на тим пословима. Поред њих, приликом анкетања је и једна студенткиња навела поседовање претходног искуства на пословима безбедности и то 16 месеци рада у униформисаној полицији опште надлежности.

СТАВОВИ ИСПИТАНИКА О ПРИВАТНОМ СЕКТОРУ БЕЗБЕДНОСТИ

Делокруг рада ПСБ

Истражујући делокруг рада ПСБ бројни аутори су у склопу истраживања настојали сагледати став припадника полиције о процесу преношења дела надлежности са државног на недржавни (приватни) сектор. Користећи исти приступ респодентима је постављено следеће питање: „*Да ли, по вашем мишљењу, постоје одређени полицијски задаци који би могли бити поверени на извршавање приватном сектору безбедности (уколико постоје наведиће о којим задацима се ради)?*“

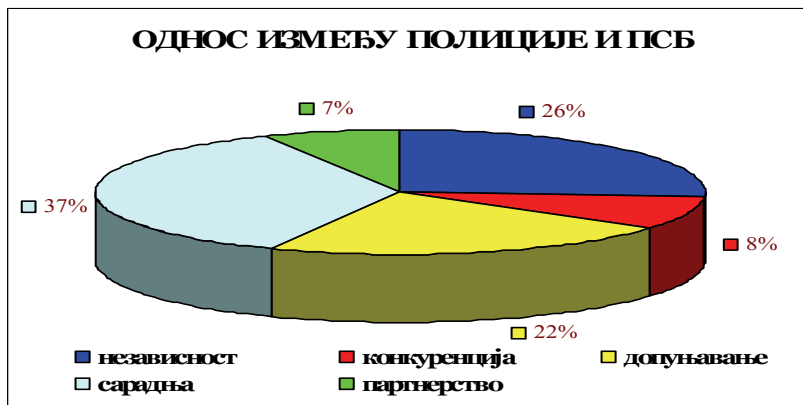
На основу добијених резултата утврдили смо да је 239 испитаника одговорило потврдно, док њих 27 сматра да не постоје такви задаци. У највећем броју случајева (близу 70%) као полицијске задатке који би могли бити изведени од стране ПСБ испитаници су наводили: обезбеђење личне сигурности приватних лица, обезбеђење имовине приватних лица, обезбеђење јавних скупова мањег ризика и обезбеђење транспорта вредности. Преостали респоденти су наводили делатности прикупљања информација у приватним истрагама и потрагу за несталим лицима и/или украденим стварима.

Општи став о ПСБ

Чињеница да су се ставови припадника јавног и приватног сектора у ранијим истраживањима кретали од хармоничног међуделовања до тоталне негативне заједничког опстанка утицала је на формулацију следећег питања које гласи: „*Како доживљавају постојање приватног сектора безбедно-*

сїи у нашој земљи?“ Испитаницима су понуђени следећи одговори: 1) независност – не меша се у ингеренције полиције; 2) конкуренција – директно се меша у ингеренције полиције; 3) комплементарност – допуњава рад полиције; 4) кооперативност – сарадник полиције у одређеним областима и 5) партнерство – равноправан полицији у решавању заједничких задатака.

Након обрађених података дошли смо до следећих резултата: 68 испитаника је одговорило „независан“, 21 „конкуренција“, 60 „допуна“, 99 „сарадник“ и 19 „партнер“, што је прецизније представљено на следећем графikonу:

Похвале и замерке ПСБ

Као битан показатељ става студената КПА о раду ПСБ издваја се њихова спремност да похваљују и критикују стање у овом сектору. Због тога је испитаницима постављено, пре свега, питање: „Који сеїменї рада їривайної секїора безбедносїи би їособно їохвалили?“, а као понуђене одговоре су имали: 1) немам похвале; 2) висок ниво обучености припадника; 3) поседују савремена материјално-техничка средства и 4) професионалност у раду. Поред понуђених одговора респоденти су имали могућност да наведу неку другу похвалу, која није била међу понуђеним. Анализом добијених одговора дошли смо до следећих резултата: 147 испитаника „нема похвале“, 9 „висок ниво обучености“, 95 „савремена материјално-техничка средства“ и 20 „професионалан приступ раду“.

Након утврђивања похвала ПСБ, респодентима је постављено следеће питање: „На који сеїменї рада їривайної секїора безбедносїи имайїе їособне замерке?“. Испитаницима су понуђени следећи одговори: 1) немам замерке; 2) недовољна оспособљеност припадника за рад; 3) превас-

ходно их интересује профит и 4) нејасан законски основ њиховог деловања. Као и код претходног питања и овде су респоденти имали могућност да, поред понуђених, наведу и неки други одговор. Анализом одговора утврђени су следећи резултати: 10 испитаника „нема замерке“, 82 „недовољна оспособљеност“, 35 „превасходно их интересује профит“ и 69 „нејасан законски основ“. Преостала 72 испитаника су одговоре на ово питање изнели у виду следећих формулација: слаба контрола рада ПСБ; непостојање универзалних критеријума за пријем у радни однос; запошљавају нестручна лица, пензионере и лица са криминалном прошлошћу; недовољна практична обука; арогантни су и „пуни себе“, мисле да су изнад закона; лоше су организовани; поткупљиви су; неозбиљно схватају обавезе итд.

СТАВОВИ ИСПИТАНИКА О САРАДЊИ ИЗМЕЂУ ПОЛИЦИЈЕ И ПРИВАТНОГ СЕКТОРА БЕЗБЕДНОСТИ

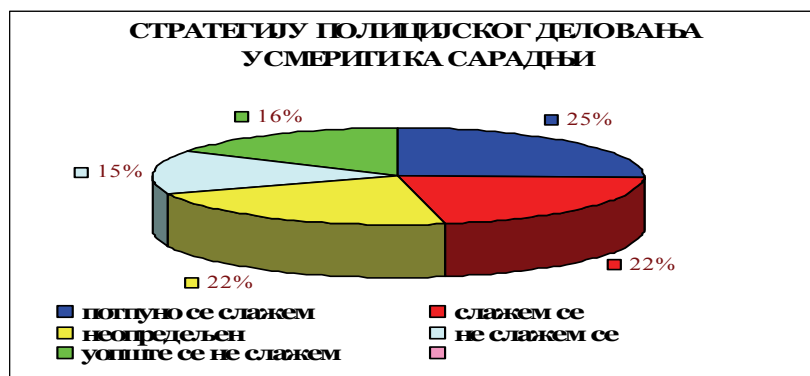
Питања за утврђивање ставова о сарадњи формулисана су у виду констатација, а респоденти су ниво слагања са констатацијом исказивали заокруживањем броја од 1 до 5, где су одговори скалирани на следећи начин: 1) потпуно се слажем; 2) слажем се; 3) неодређен(а); 4) не слажем се и 5) потпуно се не слажем.

Прва констатација: „Сарадња у успостављању између полиције и приватног сектора безбедности је неопходна.“ Након обрађених података утврђени су следећи резултати: 68 испитаника „попутно се слажем“, 74 „слажем се“, 70 „неодређен“, 25 „не слажем се“ и 30 „уопште се не слажем“. Процентуална заступљеност одговора је представљена на следећем графикону:

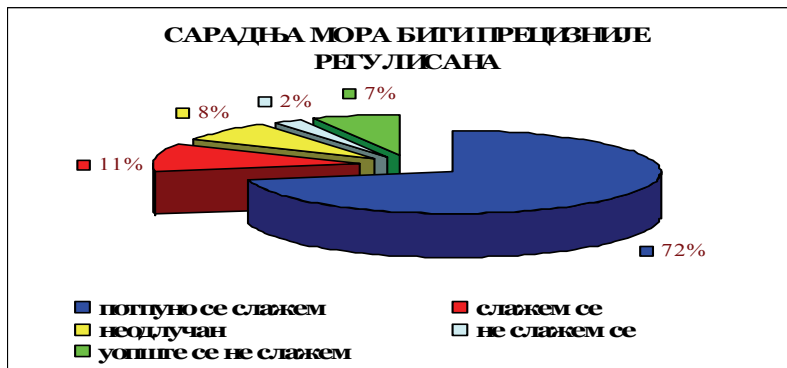
Посматрајући добијене резултате запажамо како се већина испитаника – 51% (потпуно – 23%, односно делимично – 28%) слаже са констатацијом, у односу на 24% оних који се не слажу. Међутим, посебан проблем представља велик број испитаника (25%), који су неопредељени у исказивању свог става. Овакво стање може да буде последица њихове резервисаности према самом испитивању или је, можда, производ одређених предрасуда и заблуда које стварају према ПСБ. Да би се ови недостаци отклонили, мишљења смо да је у будућности неопходно предузимати читав низ едукативних и кооперативних програма, али и нормативних интервенција. Само тако би могли уверити „неодлучне“ полицијске службенике (студенте КПА), али и припаднике ПСБ, да добро одмерен баланс и спремност на сарадњу, прецизно утврђене надлежности, одговорности и подела рада, стварају услове за већу ефикасност како у превенцији, тако и у репресији криминалитета.

Друга констатација: „Стратегија полицијског деловања мора бити усмерена ка унапређивању сарадње између полиције и приватног сектора безбедности.“ Анализом одговора утврђени су следећи резултати: 66 испитаника „попутно се слажем“, 57 „слажем се“, 62 „неопредељен“, 37 „не слажем се“ и 41 „уопште се не слажем“.

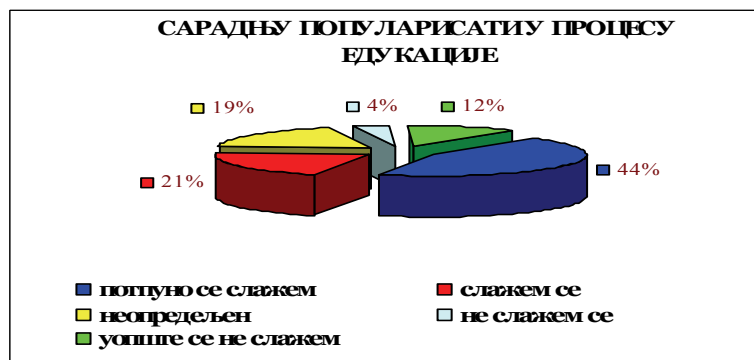
Примећујемо да је и по овом питању дошло до поделе мишљења. Као и код претходне констатације и овде су спорни одговори студената, који су били „неодлучни“ у изношењу својих ставова. Међутим, уколико занемаримо тих 22% испитаника, већи број преосталих респодената се слаже (47%), у односу на 31% оних који се не слажу да стратегија полицијског деловања мора бити више усмерена ка унапређивању сарадње полиције и ПСБ. Овде, пре свега, мислимо на популарисање координације рада и ширење садејства у извршавању заједничких задатака, поступање обједињено јединственим плановима, заступање принципа кооперативности у супростављању криминалитету итд.

Трећа констатација: „Сарадња између полиције и приватног сектора безбедности мора бити прецизније регулисана у оквиру посебног подзаконског акта.“ Анализом одговора полицијских службеника утврђени су следећи резултати: 200 испитаника „попутно се слажем“, 28 „слажем се“, 21 „неопредељен“, 5 „не слажем се“ и 13 „уопште се не слажем“.

За разлику од претходне две констатације, овде веома лако можемо приметити да се највећи број испитаника потпуно слаже (72%) како је сарадњу између полиције и ПСБ неопходно потребно прецизније регулисати посебним подзаконским актом. У том акту, по нашем мишљењу, требало би прецизирати задатке, овлашћења, права и обавезе свих учесника укључених у процес планирања, организовања и спровођења заједничких активности.

Четврта констатација: „У процесу едукације и обуке припадника полиције и приватног сектора безбедности треба популарисати идеју сарадње и координације рада између ова два сектора.“ Након обрађених одговора утврђени су следећи резултати: 123 испитаника „попутно се слажем“, 48 „слажем се“, 51 „неопредељен“, 10 „не слажем се“ и 28 „уопште се не слажем“.

И по овој констатацији већи број испитаника је изразио потпуно (44%), односно делимично (12%) слагање са констатацијом, у односу на оне који се с тим не слажу (23%). Овде је битно напоменути да се приликом осмишљавања и организовања едукативних програма настоје избећи досадашњи пропусти у организовању наставе (преоптерећеност непосредних извршилаца великим обимом послова, сувопарно градиво у ком доминирају теоријске теме на уштрб унапређивања практичног поступања, незаинтересованост, али и необученост предавача итд.). Ради популарисања идеје кооперативности у раду државног и недржавног сектора безбедности требало би размотрити и могућност организовања заједничких курсева за припаднике полиције и ПСБ, као и увођење нових или обogaћивање програма у већ постојећим наставним предметима који се изучавају у образовним установама полиције и центрима за обуку припадника ПСБ-а.

ЗАКЉУЧАК

У поређењу са резултатима сличних истраживања спроведених у свету, чини нам се да ситуација у нашем случају и није баш толико црна. На основу добијених резултата утврдили смо да значајан проценат (око 70%) испитаника сматра да постоје одређени полицијски задаци (најчешће су у питању послови обезбеђења), који би могли бити поверени на извршавање приватном сектору безбедности. Благонаклон став студената види се и по томе што највећи проценат испитаника ПСБ доживљава као сарадника полиције, док најмањи број сматра да овај сектор представља директну конкуренцију полицији. Добијени резултати, међутим, показују да су испитаници спремнији да критикују и износе замерке на рад ПСБ, него да их похваљују. Ипак, на основу резултата овог испитивања сасвим је извесно да је сарадња између полиције и ПСБ неопходна, али је за њено унапређење потребно предузети још читав низ концептуалних, нормативних и едукативних мера и радњи.

ЛИТЕРАТУРА:

1. **Bailey W. G.** (ed.): The Encyclopaedia of Police Science, New York, Garland, 1989.
2. **Bayley H. D. and Shearing D. C.:** The New Structure of Policing – research report, Washington, 2001.
3. **Button M.:** Private policing, Willan Publishing, London, 2002.
4. **Button M.:** Assessing the regulation of private security across Europe, European Journal of Criminology, Vol. 4, No. 1 (2007), pp. 109-128.

5. **Gill M. and Hart J.:** Exploring investigative policing – A Study of Private Detectives in Britain, *British Journal of Criminology*, Vol. 36, No. 4 (1997), pp. 549-566.
6. **Grabosky N. P.:** The Future of Crime Control, 3rd National Outlook Symposium on Crime in Australia, Canberra, 22-23 March 1999.
7. **Давидовић Д(ушан):** Алтернативни чиниоци безбедности (хрестоматија), Факултет безбедности, Београд, 2006.
8. **Кешетовић Ж.:** Реструктурирања полиције и тешки облици криминала – у: Радовановић Д. (ed.): Тешки облици криминала, Београд, 2004, стр. 227-244.
9. **Игњатовић Ђ.:** Криминологија, Београд, 2008.
10. **John E. E.:** Conceptualizing the Private Police, *Utah law review*, No. 2 (2005), pp 573-617.
11. **Johnston L.:** Private policing in context, *European Journal on Criminal Policy and Research*, Vol 7, No.2 (1999), pp. 175-196.
12. **Kalesnykas R.:** Место и улога приватног обезбеђења у полицијском деловању земаља у транзицији, НБП, бр. 2 (2003), стр. 21-37.
13. **Loader I.:** Plural policing and democratic governance, *Social and Legal Studies* No. 9 (2000), pp. 323-345.
14. **Meško G., Nalla M. and Sotlar A.:** Cooperation of Police and Private Security Officers in Crime Prevention in Slovenia – in: Marks E., Meyer A. and Linssen R. (ed): *Quality in Crime Prevention*, Munich, 2005, pp. 133-144.
15. **Murray T. и McKim E.:** Полиција и приватни сектор безбедности: Шта доноси будућност?, *Безбедност*, бр. 4 (2003), стр. 635-646.
16. **Paper W.:** Private security, partner in internal security, Québec, 2003.
17. **Reynolds C. and Wilson P.:** Private Policing: Creating New Options – in: D. Chappell and P. Wilson (eds): *Australian Policing: Contemporary Issues*, Sydney: Butterworths, 1996, pp. 219-232.
18. **Stenning P. C. and Shearing C. D.:** The quiet revolution - The nature, development and general legal implications of private policing in Canada, *Criminal Law Quarterly*, Vol. 22, 1980, pp. 220-248.
19. **Swanton B. (1993):** Police & Private Security: Possible directions, Trends & Issues in crime and Criminal justice, Canberra.
20. **Cambell G. and Reingold B.:** Private security and public policing in Canada, Canadian Centre for Justice Statistics, Ottawa, 1994.
21. **Cunningham W. C., Strauchs J. J. and van Meter C. W.:** Private Security: Patterns and Trends, Washington DC: U.S. Government Printing Office, 1991.
22. **Cunningham W. C. and Taylor H. T.:** Crime and Protection in America: A Study of Private Security and Law Enforcement Resources and Relationships, Washington DC: U.S. Government Printing Office, 1985.

SURVEY OF ATTITUDES OF STUDENTS OF THE ACADEMY OF
CRIMINALISTIC AND POLICE STUDIES TOWARDS PRIVATE
POLICING

Zoran Kesić, MA

Teaching assistant at the Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade

Summary: Due to the constant perfection of the sources and forms of threats on the one hand, and incompetence of the state to protect all potential objects of attack on the other hand, danger to life and property of the citizens has increased multiple times. As one of the solutions for the discord between the level of protection that individuals need and the level of protection that the state offers, the so-called “private policing” emerges, manifested in private security and private detective work. However, activities of private subjects in the field for which the police was traditionally responsible, opens the door of great controversy, and determination of nature of relations between the public and private policing becomes one of the most current subjects of research in police and security studies. In this paper, we will present the results of a survey of attitudes of students of the Academy of Criminalistic and Police Studies towards private policing, nature of its relation to the police and possibilities for cooperation of these two sectors.